

dr hab. Monika Malinowska
Instytut Romanistyki
Uniwersytet Warszawski

Warszawa, 09.07.2018 r.

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Anny Szkonter-Bochniak pt.: *L'analyse des personnages principaux dans les romans d'Ananda Devi à la lumière du modèle théorique de l'effet-personnage de Vincent Jouve (Analiza głównych postaci powieści Anandy Devi w świetle modelu teoretycznego « effet-personnage » Vincenta Jouve'a)* napisanej pod kierunkiem dr hab. Joanny Warmuzińskiej-Rogóż oraz dr Eweliny Berek

Rozprawa doktorska mgr Anny Szkonter-Bochniak, napisana pod kierunkiem naukowym dr hab. Joanny Warmuzińskiej-Rogóż oraz dr Eweliny Berek, jest poświęcona analizie głównych postaci występujących w powieściach maurytyjskiej powieściopisarki Anandy Devi przy zastosowaniu modelu teoretycznego „effet personnage” opracowanego przez Vincenta Jouve’a. Dysertacja pani Anny Szkonter-Bochniak jest obszerną pracą naukową zawierającą ponad 350 stron, z jasno określonymi celami badawczymi zarysowanymi już we wstępie rozprawy.

Rozprawy naukowe, a do takich bez wątpienia należą dysertacje doktorskie, koncentrujące się na zagadnieniach współczesno-literackich często są obarczone dylematami wynikającymi z ciągłego opracowywania tematów i nowych doświadczeń związanych z pojawianiem się kolejnych tekstów współczesnego autora lub autorki oraz coraz nowszych publikacji, które mogą rzucić nowe światło na analizowane do tej pory dzieła. Ma to szczególne znaczenie w przypadku ludzi pióra, których utwory ulegają ciągłym metamorfozom, sprzęgając ze sobą twórcę i jego dzieło w układ podlegający nieustannym

modyfikacjom, co niewątpliwie może utrudniać jednoznaczne uchwycenie badanego problemu. Ewolucję tę można zaobserwować na podstawie próby klasyfikacji wszystkich powieści Anandy Devi i wynikających z tego wyzwań badawczych. Dlatego też na szczególne uznanie zasługuje naukowe przedsięwzięcie mgr Anny Szkonter-Bochniak, która podjęła się analizy i interpretacji tak młodej literatury.

Dysertacja składa się łącznie z siedmiu rozdziałów, przy czym trzy pierwsze można uznać jako rodzaj wprowadzenia w zagadnienie, natomiast cztery kolejne jako zasadniczą część analityczną. We wstępie swojej rozprawy Doktorantka bardzo wyraźnie zarysowała cele badawcze pracy, przedstawiła karierę literacką maurytyjskiej pisarki oraz uzasadniła wybór modelu teoretycznego Vincenta Jouve'a, który doskonale pasuje do analizy złożoności postaci występujących w powieściach Anandy Devi.

Pierwszy rozdział poświęcony jest historii Mauritiusu ze szczególnym uwzględnieniem podziału etnicznego wyspy, z jej wielojęzycznością i wielokulturowością. Wydawać by się mogło, że elementy natury historycznej nie wiele mają wspólnego z pracą poświęconą analizie dzieł literackich, jednak w tym konkretnym przypadku jest to zamysł jak najbardziej uzasadniony biorąc pod uwagę fakt, że w większości przypadków miejsce akcji rozgrywa się na rodzinnej wyspie pisarki, a bohaterowie odzwierciedlają mozaikę kulturowo-językową mieszkańców Mauritiusu. Pani Anna Szkonter-Bochniak słusznie zresztą zauważa, że ta podstawowa wiedza pozwala lepiej zrozumieć historie opisane przez maurytyjską pisarkę.

Drugi rozdział ma już charakter natury literackiej, ponieważ Doktorantka przedstawia w nim nie tylko historię literatury maurytyjskiej w języku francuskim ale zarysowuje także historię literatury powstającej w innych językach. Wydaje się, że taki zarys literatury na 32 stronach niesie ze sobą różne niebezpieczeństwa związane, bądź to z nadmiernym opisem danego autora lub zjawiska, bądź też z bardzo powierzchownym potraktowaniem wybranych

fragmentów z literatury maurytyjskiej, stąd też zapewne np. na s. 56 poświęconej powieści kryminalnej z jednej strony mgr Anna Szkonter-Bochniak króciutko wspomina o głównej postaci z powieści Gastona A. Malherbe'a, z drugiej zaś wymienia tylko nazwisko innego powieściopisarza oraz jego dwie powieści.

W trzecim rozdziale Autorka niniejszej rozprawy skupia się na omówieniu poetyki Anandy Devi, której twórczość można analizować w kontekście teorii postkolonialnych oraz feministyczno-poskolonialnych i feministycznych. Wydaje się, że rozdział ten był okazją do zaprezentowania teorii dotyczących pisarstwa kobiecego (*écriture féminine*) w ogóle, w tym wyjątkowości pisarstwa Anandy Devi na tle tegoż pisarstwa, zwłaszcza że mgr Anna Szkonter-Bochniak podkreśla, iż powieściopisarka dużo uwagi poświęca sytuacji kobiety w społeczeństwie, jej cielesności i seksualności.

Czwarty rozdział zawiera skrótową historię badań nad postacią literacką. Na sześciu stronicach Autorka dysertacji omawia, a właściwie przypomina dwudziestowieczne modele teoretyczne zachowując układ chronologiczny. Umożliwia jej to płynne przejście do rozdziału piątego, który w całości poświęcony jest modelowi teoretycznemu opracowanemu przez Vincenta Jouve'a. Pani Anna Szkonter-Bochniak wyjaśnia każdy element tego modelu, co jest zabiegiem niezbędnym do zrozumienia i ostatecznej oceny podjętej przez nią analizy głównych postaci powieści Anandy Devi.

W końcu siódmy rozdział rozprawy stanowi jej najważniejszą część analityczną. Doktorantka poddaje w nim szczegółowej analizie główne postaci maurytyjskiej pisarki. Wybrana metoda badawcza przez p. mgr Annę Szkonter-Bochniak pozwala na dokładne opisanie postaci, przedstawienie ich podobieństw lub też następujących przemian. Ponadto Doktorantka w sposób przekonujący udowadnia, że Ananda Devi tworzy swoje postacie literackie opierając się na podobnym schemacie. Pani Anna Szkonter-Bochniak z dużą rozwagą i obiektywizmem naukowym odnosi się do omawianego przez siebie tematu, a

wszelkiego rodzaju dociekania przeprowadzone są z dużą świadomością badawczą i odpowiedzialnością. Doktorantka potrafi przeprowadzić swój wywód w sposób bardzo przejrzysty i przekonujący. Dokonuje przy tym kompetentnej analizy badanego materiału dochodząc do prawidłowych konkluzji.

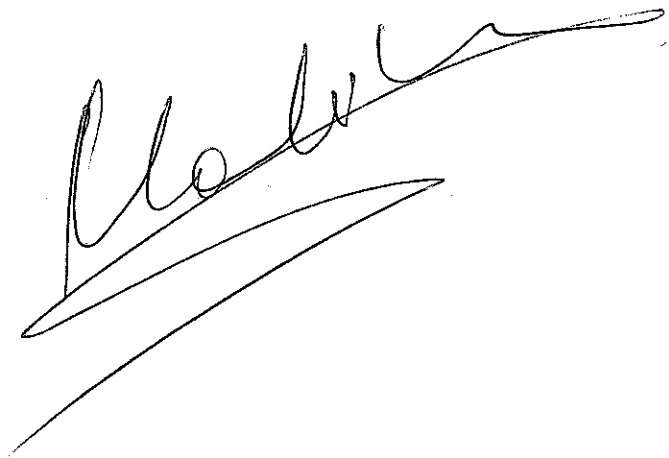
Obrazu całości dopełnia z jednej strony obszerna bibliografia literatury prymarnej i sekundarnej oraz wykorzystanych źródeł internetowych, a z drugiej streszczenia dwunastu powieści Anandy Devi, które pozwalają „zrozumieć” proces analizy przytaczanych powieści. Zabieg ten ze wszech miar jest bardzo dobrym pomysłem ze względu na fakt, że nie każdy miał do tej pory możliwość zapoznania się ze wszystkimi tekstami maurytyjskiej autorki.

Praca doktorska mgr Anny Szkonter-Bochniak jest przygotowana bardzo starannie, tak pod względem merytorycznym, jak i redakcyjnym. Autorka nie ustrzegła się kilku potknięć ale przy pracy o tak dużych rozmiarach jest to zupełnie naturalne i w żaden sposób nie wpływa na bardzo pozytywną ocenę. Czasami zdarzają się powtórzenia jak na s. 9 dwa razy pojawia się ten sam zwrot „elle peine encore à être reconue”, czy też identyczny zapis w przypisie 4 i 5, albo zapis odmienną czcionką apostrofu zwłaszcza w przytaczanych cytatach np. na s. 9, 19, 32 ...

Należy przy tym podkreślić, że o ile często mamy do czynienia z dużą ilością opracowań, w których badacze skupiają się na opisie samej kobiety, jej sytuacji społecznej lub rodzinnej, jej cielesności, seksualności itp. o tyle brakuje opracowań, w których omówiony byłby sposób w jaki Ananda Devi tworzy swoich bohaterów i jak to wpływa na odbiór tychże postaci przez czytelnika. Dlatego też uważam, że jest to rozprawa, która wypełnia lukę badawczą, a tym samym staje się ważnym narzędziem dla dalszych badań naukowych nad powieściami maurytyjskiej pisarki.

Z pełnym przekonaniem uważam, że praca mgr Anny Szkonter-Bochniak pt. *L'analyse des personnages pricipaux dans les romans d'Ananda Devi à la lumière du modèle*

théorique de l'effet-personnage de Vincent Jouve (Analiza głównych postaci powieści Anandy Devi w świetle modelu teoretycznego « effet-personnage » Vincenta Jouve'a) jest dojrzała i spełnia wymogi stawiane rozprawom doktorskim oraz stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, zaś Autorka wykazała się ogólną wiedzą teoretyczną w dziedzinie literaturoznawstwa. Pisząc niniejszą dysertację Doktorantka udowodniła, że posiadała umiejętność samodzielnego prowadzenia badań naukowych. Na tej podstawie wnoszę o dopuszczenie mgr Anny Szkonter-Bochniak do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'A. Szkonter-Bochniak', written in a cursive style. The signature is positioned above two horizontal lines that serve as a decorative underline.